

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЮРІЯ
ФЕДЬКОВИЧА**

ЛОДИН ПАВЛО ЗІНОВІЙОВИЧ

УДК 327.57(477:438):316.658.3 Осадчук

**УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКЕ ПРИМИРЕННЯ У СУСПІЛЬНО-
ПОЛІТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ БОГДАНА ОСАДЧУКА**

Спеціальність 23.00.02 – політичні інститути та процеси

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата політичних наук

Чернівці – 2024

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі політичних інститутів та процесів Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник:

кандидат історичних наук, доцент
Геник Микола Антонович,
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника,
доцент кафедри політичних інститутів та
процесів

Офіційні опоненти:

доктор політичних наук, професор
Шуляк Антоніна Миколаївна,
Волинський національний університет
імені Лесі Українки,
декан факультету міжнародних відносин

доктор політичних наук, доцент
Макар Віталій Юрійович,
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича,
завідувач кафедри міжнародних відносин та
суспільних комунікацій

Захист відбудеться «19» грудня 2024 р. о 10:00 годині на засіданні докторської ради Д 76.051.03 у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича за адресою: 58012, м. Чернівці, вул. Кафедральна, 2, ауд. 33.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича за адресою: 58012, м. Чернівці, вул. Лесі Українки, 23.

Автореферат розісланий «15» листопада 2024 року.

Вчений секретар
докторської ради

Л. Н. Мельничук

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування вибору теми дослідження. Центральна-Східна Європа (ЦСЄ) – це регіон, який розташований на стику проникнення різних цивілізаційних впливів. Дезінтеграція імперських укладів та паралельно з цим активні процеси націєтворення на відповідних теренах відбувалися на фоні глобальних воєнних конфліктів. Накладання одне на одного антагоністичних культурних, релігійних, національних чинників поряд із нестабільним міжнародним становищем та втручанням великих гравців слугували підґрунтям для виникнення постійних регіональних протистоянь різного масштабу та рівня ескалації.

Українці та поляки є найбільшими народами ЦСЄ, що займають значні території. Складна спільна історія, в якій превалювали власне періоди конфронтації, слугувала формуванню негативних міфів і стереотипів, що перешкоджали можливості порозуміння. Геополітична ситуація після Другої світової війни дозволяла розглядати перспективи українсько-польського зближення задля налагодження спільної антитоталітарної боротьби. Ініціаторами і головними акторами українсько-польського діалогу виступили інтелектуальні еліти в еміграції, центральним осередком гуртування яких став польський еміграційний часопис «Культура», який видавався Літературним інститутом у редакції Єжи Гедройця і чия програма передбачала налагодження примирення поляків із сусідніми народами – найперше українцями, білорусами, литовцями. Основним зв'язковим редакції з українського боку був український історик, політолог, публіцист Богдан Осадчук (1920-2011), котрий також ретранслював ідеї часопису у європейському медіапросторі. Наукова актуальність теми дисертації обумовлена відсутністю комплексного дослідження суспільно-політичної діяльності Б. Осадчука щодо налагодження українсько-польського примирення.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження здійснене в рамках держбюджетної теми кафедри політичних інститутів і процесів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» «Мирний процес міжнаціонального конфлікту: методологія та імплементація» (державний реєстраційний номер 0113U000187).

Мета дисертаційної роботи полягає в з'ясуванні особливостей політичних поглядів і діяльності Б. Осадчука та ролі суспільно-політичного діяча в налагодженні процесу українсько-польського примирення.

Поставлена мета вимагала вирішення наступних **завдань**:

- Узагальнити сучасні наукові підходи до теорії та практики мирного процесу, проаналізувати основні наукові праці, пов'язані з теорією дослідження.
- Систематизувати джерельну базу поглядів та аспектів діяльності Б. Осадчука щодо налагодження міжнаціонального примирення.

– Проаналізувати розробку Б. Осадчуком нової системи міжнародної безпеки в регіоні ЦСЄ.

– Визначити основні концепції розв’язання проблеми повоєнних кордонів та обґрунтування принципу їх непорушності у публікаціях часопису «Культура».

– Дослідити погляди Б. Осадчука на проблему лібералізації політики щодо національних меншин в контексті поліпшення українсько-польських відносин.

– Оцінити роль Б. Осадчука в подоланні історичних міфів та розвінчуванні негативних стереотипів в суспільній свідомості українців і поляків.

– Простежити кореляцію між поглядами Б. Осадчука на проблему міжнаціонального примирення та ідейними засадами, що лежать в основі сучасних відносин між незалежними Україною і Польщею.

Об’єкт дослідження – процес українсько-польського примирення після Другої світової війни.

Предмет дослідження – роль і місце українсько-польського примирення в суспільно-політичній діяльності Б. Осадчука.

Хронологічні рамки. Нижня межа дослідження – кінець IX ст., період формування Київської Русі та польського князівства династії П’ястів, обумовлена історичним часом, з якого розпочинається відлік українсько-польських відносин в аналізі Б. Осадчука. Верхня межа – липень 2023 р., обумовлена вшануванням 80-ї річниці Волинської трагедії.

Методи дослідження. Методологічною основою для вивчення теоретичних поглядів Б. Осадчука та його практичної діяльності в справі українсько-польського примирення став *біхевіоризм*. *Системний підхід* дозволив узагальнити суспільно-політичну діяльність Б. Осадчука у формі комплексної моделі українсько-польського примирення. *Структурно-функціональний метод* допоміг розглянути, яким чином взаємозв’язані частини цієї моделі, такі як побудова нової системи регіональної безпеки в ЦСЄ та необхідність забезпечення принципу непорушності кордонів, реалізація прав національних меншин та подолання негативних міфів і стереотипів, а також які їх функції у процесі налагодження міжнаціонального примирення. Для цього щодо масиву публіцистичних текстів Б. Осадчука був застосований *івент-аналіз*, що допоміг виокремити відповідні слова-маркери та на їх основі простежити перебіг процесу примирення. Поеднання політичних теорій і концепцій, потреби використання елементів *політологічного, історичного та філософського аналізу*, а також знань з *теорії міжнародних відносин і журналістики* вимагало застосування *міждисциплінарного підходу*. *Метод ситуативного аналізу* дозволив детально проаналізувати унікальні особливості процесу українсько-польського примирення, а *компаративний метод* допоміг частково поглянути на його схожість і відмінності з процесом польсько-

німецького примирення. З допомогою *проблемно-хронологічного методу* погляди Б. Осадчука на визначені аспекти двостороннього примирення було структуровано відповідно до історичної хронології подій та розвитку процесів.

Наукова новизна одержаних результатів. У представленій до захисту дисертації комплексно досліджено політичну думку й аспекти суспільно-політичної діяльності Б. Осадчука, зокрема як радника президентів України та Польщі, щодо налагодження українсько-польського примирення.

Уперше:

– представлено системну модель українсько-польського примирення у поглядах і діяльності Б. Осадчука зі структурними елементами: регіональна система безпеки, проблема українсько-польського кордону, питання національних меншин, усунення негативних міфів і стереотипів;

– виокремлено напрями співробітництва Б. Осадчука з часописом «Культура», а саме інформаційно-агітаційну, посередницьку та публіцистичну діяльність;

– систематизовано погляди Б. Осадчука щодо конфігурації українсько-польських відносин у структурі регіональної системи безпеки впродовж різних історично-часових періодів;

– визначено механізми подолання негативних міфів і стереотипів, запропоновані Б. Осадчуком;

– надано рекомендації для покращення українсько-польських відносин, ґрунтуючись на політичній думці та спадщині суспільно-політичної діяльності Б. Осадчука.

Поглиблено:

– теоретичну базу для вітчизняних досліджень мирних процесів шляхом систематизації та введення в науковий дискурс основних положень новітніх напрацювань у західній науці;

– виокремлено фактори, що впливали на процес українсько-польського примирення у біполярний період та продовжують впливати на сучасному етапі.

Набуло подальшого розвитку:

– дослідження впливу ідей Б. Осадчука та часопису «Культура» на формування програм опозиційних середовищ в комуністичний період, а також подальшу стратегію розвитку відносин між незалежними Україною та Польщею.

Практичне значення дослідження визначається безпосереднім зв'язком його результатів із практикою викладання курсів, призначених для студентів спеціальностей «політологія», «міжнародні відносини», «історія». Аналітичні висновки дисертації щодо оцінки українсько-польських відносин та системи регіональної безпеки можуть бути використані у забезпеченні роботи українського МЗС, структур інформаційної політики та сектору безпеки держави.

Особистий внесок здобувача. Автором особисто проведений аналіз літератури, визначена тема і завдання дослідження, зібрано й опрацьовано джерельну базу. Самостійно сформульовані висновки, написані та оформлені усі розділи дисертації.

Апробація результатів дослідження здійснена шляхом обговорення на засіданнях кафедри політичних інститутів і процесів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», а також на Східній Школі Зимовій (м. Варшава, м. Вроцлав, Республіка Польща, 1-14 березня 2014 р.), Польсько-німецько-українській школі імені Богдана Осадчука (м. Вроцлав, Республіка Польща, 8-14 грудня 2014 р.), Східній Школі Літній (м. Варшава, Республіка Польща, 1-21 липня 2016 р.); Двадцять шостій науковій конференції Наукового товариства імені Шевченка (м. Івано-Франківськ, 23-24 березня 2015 р.), XXIII Міжнародному славістичному колоквиумі (м. Львів, 21-22 травня 2015 р.), I і III Міжнародній науковій конференції «Українсько-польські відносини в контексті суспільно-політичних і етнокультурних процесів в Центрально-Східній Європі (XX – поч. XXI століття)» (м. Львів, 27 травня 2015 р. і 24 травня 2017 р.), Міжнародній науковій конференції «Здобутки та втрати країн Центрально-Східної Європи на шляху до ЄС» (м. Івано-Франківськ, 19 червня 2015 р.), XII Варшавській східноєвропейській конференції (м. Варшава, Республіка Польща, 10-13 липня 2015 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Суспільні науки: проблеми та досягнення сучасних наукових досліджень» (м. Одеса, 4-5 грудня 2015 р.), III Міжнародній науково-практичній конференції «Особистість, суспільство, політика» (м. Люблін, Республіка Польща, 15-16 лютого 2016 р.), Всеукраїнській науково-практичній конференції «Європейська інтеграція: механізми асоціації України» (м. Івано-Франківськ, 26 травня 2016 р.), Всеукраїнській науково-практичній конференції «Національні меншини і колективна пам'ять титульних націй: дилеми (не)забуття» (м. Рівне, 30-31 березня 2017 р.), VII національному конвенті (м. Одеса, 21-22 квітня 2017 р.), Міжнародній науковій конференції «Польсько-українські відносини. Аналіз співробітництва з нагоди 25-ої річниці підписання договору про добросусідство» (м. Вроцлав, Республіка Польща, 1 червня 2017 р.), Міжнародній науковій конференції «Міжмор'я у XXI столітті: бачення, архітектура, можливості» (м. Варшава, Республіка Польща, 6-7 липня 2017 р.), Міжнародній науковій конференції «Права людини та національна ідентичність в контексті процесу європейської інтеграції України» (м. Лодзь, Республіка Польща, 15-16 вересня 2017 р.), Всеукраїнській науково-практичній конференції «Політичні процеси сучасності: глобальний та регіональні виміри» (м. Івано-Франківськ, 12-13 жовтня 2017 р.), Міжнародному форумі «Міжмор'я – від інформаційного проекту до цивілізаційної реальності» (м. Чернівці, 23-24 листопада 2017 р.), Міжнародній науковій конференції «Українсько-польські відносини на тлі суспільно-політичних і культурних процесів у Центрально-

Східній Європі (XX–XXI століття)» (м. Харків, 30 листопада-1 грудня 2017 р.), Міжнародній науковій конференції «Російсько-українська війна 2022-2023. Джерела, причини, напрям та наслідки» (м. Островець-Свентокшиський, Республіка Польща, 15-16 червня 2023 р.).

Публікації. Основні положення та висновки дисертаційного дослідження показані у 17 публікаціях автора, з них 5 наукових статей у фахових наукових виданнях, 2 статті в іноземних періодичних виданнях (Республіка Польща), 3 статі в інших наукових виданнях, 7 публікацій у збірниках тез конференцій.

Структура та обсяг дисертації. Робота складається з вступу, трьох розділів, поділених на шість підрозділів, висновків, списку використаних джерел і літератури (497 позицій), додатків. Загальний обсяг дисертації становить 235 сторінок, з яких 182 сторінки – основна частина роботи, 47 сторінок – список використаних джерел і літератури, 5 сторінок – додатки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У *Вступі* визначено актуальність теми обраного дослідження, його мету, об'єкт і предмет, відповідно до мети дослідження запропоновані його завдання. Подаються хронологічні рамки й використані у дисертації методи, на основі отриманих результатів вказано на її новизну. Показано, в чому полягає практична цінність наукової роботи, особистий внесок автора та апробація результатів дослідження. Охарактеризована структура дисертації.

У першому розділі *«Теоретико-методологічні основи дослідження і стан джерельної бази»* узагальнено теоретичні підходи дослідження мирного процесу, охарактеризовано понятійно-категоріальний апарат та джерела дисертації.

Зміст підрозділу 1.1 *«Концептуальні засади наукової розробки проблематики миру і примирення»* ґрунтується на аналізі сучасних теоретичних підходів і практики мирного процесу. Каталізатором їх формування виступила, на нашу думку, Друга світова війна, яка продемонструвала руйнівний характер глобального конфлікту. Це сприяло розвитку суспільних наук і появі низки спеціальних дисциплін вивчення війни та миру, зокрема іренології, полемології, паксології тощо. Еволюцію поняття миру пов'язуємо з холодною війною та гонкою озброєнь двох наддержав, поширенням антивоєнних релігійних рухів, розвитком соціальних доктрин католицької церкви, гендерних та екологічних концепцій. Акцентовано на особливостях соціально-психологічного, філософського та політологічного підходів до процесу примирення. Розмежовуються поняття негативного і позитивного миру, вказується на місце культури миру, виокремлюються основні актори мирного процесу та аспекти їх діяльності, значення ЗМІ як медіа миру, прикладом чого слугує і часопис «Культура».

У підрозділі 1.2 *«Понятійно-категоріальний апарат та джерельна база дослідження»* дано визначення основним поняттям дослідження: «мир», «примирення», «миробудівництво», «регіональна система безпеки», «кордон», «національна меншина», «політичний міф», «політичний стереотип» тощо. Дослідження мирного процесу у рамках новітніх концепцій вимагає аналізу низки структурних факторів, що впливають на міжнаціональне примирення. Це й обумовило вибір понять, дефініції яких подаємо в підрозділі.

Найповнішим вважаємо наступне визначення примирення: це необхідний елемент успішного миробудівництва, який може бути стимульований державними структурами, але повинен бути реалізований за посередництва інститутів громадянського суспільства, та який полягає у довготерміновому процесі переходу від негативного (нестабільного, неміцного) до позитивного (стабільного, міцного, справедливого) миру, у встановленні взаємного діалогу, у прийнятті та погодженні обох суспільств з умовами мирного врегулювання, глибокому переосмисленню двосторонніх відносин, відмові від реваншу, подоланні історичних міфів і негативних стереотипів, взаємному прощенні, вихованні культурі миру, розробці проєктів співробітництва, – і має на меті усунення глибинних причин конфронтації та недопущення повторення двосторонніх конфліктів.

Дисертація опирається на праці теоретиків, які досліджують із позиції різних підходів мирний процес, зокрема Й. Галтунга, Е. Ентоні, Н. Берікер, Г. Кельмана, Дж. Борнмана, К. Мерфі, Дж. Ледерака, Д. Бар-Талья, Ч. Вебеля, Я. Фабре, Я. Оберга, С. Федіни та інших. Біографії і проблематики суспільно-політичної, наукової і публіцистичної діяльності Б. Осадчука торкаються у своїх працях Б. Керський, Т. Стріск, М. Мруз, Т. Стегнер, А. Ковальчик, Б. Бердиховська, О. Гнатюк, І. Хофман, М. Генік, М. Сенич, Ю. Шаповал. Ключовою темою його політичної публіцистики, зокрема у статтях в «Культурі», було примирення між українцями та поляками. На сторінках часопису Б. Осадчук аналізував питання українсько-польської співпраці, підтримки української державності з боку польського суспільства, аспекти захисту прав національних меншин тощо; активно писав для еміграційних видань («Українські вісті», «Сучасність», «Віднова»), а також польських газет (наприклад, «Rzeczpospolita», «Tygodnik Powszechny»), даючи оцінку українсько-польським відносинам та політичним процесам в обох державах. Кореспонденція з Є. Гедройцем розкриває розвиток їхнього діалогу щодо міжнаціонального примирення в біполярний період міжнародних відносин.

Великий масив наукової літератури зосереджений предметно на сучасних українсько-польських відносинах, допомагаючи розкрити вплив на них ідей Б. Осадчука та концепцій середовища «Культури».

У другому розділі *«Роль Богдана Осадчука в процесі українсько-польського примирення»* аналізується система поглядів та аспекти суспільно-

політичної діяльності еміграційного діяча з налагодження примирення між українцями і поляками.

Підрозділ 2.1 *«Розробка Богданом Осадчуком нової системи безпеки та захисту кордонів Центрально-Східної Європи»* зосереджений на дослідженні політичної думки українського публіциста щодо конфігурації українсько-польських відносин у структурі регіональної системи безпеки впродовж різних історичних періодів. Нова геополітична ситуація, що склалася для регіону ЦСЄ в результаті формування післявоєнної біполярної системи міжнародних відносин, заклала можливості для початку процесу примирення – втрата польського та українського суверенітету і підпорядкування радянському диктату дозволяли розглядати перспективи українсько-польського зближення задля налагодження спільної антитоталітарної боротьби. Попри існування офіційних перемовин між представниками обох владних структур в екзилі, основну роль у процесі примирення, як вважаємо, відіграла неофіційна дипломатія – ініціаторами і головними акторами українсько-польського діалогу виступили інтелектуальні еліти в еміграції. Всупереч минулому досвіду протистоянь між українцями та поляками, саме їх кооперація мала стати основою для нової системи регіональної безпеки. Як зазначає дослідниця Богуміла Бердиховська, українська стратегія «Культури» ґрунтувалася на наступних засадах: прийняття статус-кво щодо кордонів; переконання, що українсько-польські відносини повинні будуватися на основі партнерства; усвідомлення необхідності врегулювати історичне минуле; просування української теми на міжнародній арені; презентація української культури як універсального явища у своєму досвіді та цінностях, а також систематичне інформування про соціально-політичну ситуацію в радянській Україні.

Підкреслюємо особливе значення Декларації в українській справі 1977 р., до появи якої долучився Б. Осадчук. Український публіцист розглядав її текст як маніфест, що надавав проблемі визволення України міжнародного характеру. Стверджувалося, що у відносинах українців із Польщею, Угорщиною і Чехословаччиною, представники еміграції яких виступили підписантами заяви, залишались неврегульованими лише проблеми національних меншин у межах нових кордонів, тому документ вбачався як перший крок до початку всесторонньої дискусії на тему розвитку майбутніх відносин на засадах рівних з рівними, вільних з вільними.

У пострадянський період Б. Осадчук акцентував увагу на інтенсифікації співробітництва та реалізації проєктів регіональної інтеграції, основою яких мала стати українсько-польська співпраця. Прикладом була ідея Міжмор'я, до активних прихильників якої слід зараховувати українського публіциста. Дозволимо зауважити, що на сторінках «Культури» Б. Осадчук був одним із найбільш активних промоторів ідеї побудови системи регіональної безпеки з опертям на українсько-польське співробітництво, що дещо відрізнялося від

редакторської позиції. Після 1991 р. Є. Гедройць остаточно відійшов від бачення польської федерації зі східними сусідами.

У підрозділі висуваємо гіпотезу, що розв'язання проблеми українсько-польського кордону було першочерговим елементом у процесі примирення. Можемо виокремити дві основні концепції, що висувалися на сторінках часопису «Культура»: федералістську та концепцію непорушності кордонів. Завдяки серії статей Юліуша Мєрошевського впродовж 1970-х рр. закріплюється сприйняття у свідомості польської еміграції принципу статус-кво, тобто визнання умов, установлених Ялтинсько-Потсдамською системою міжнародних відносин. Вважаємо це переходом до умовної «формули Ялти» від «формули Риги», оскільки протилежний до цього легітимизм передбачав перегляд кордонів, повернення колишніх східних земель Речі Посполитої під польський контроль, тобто відновлення територіального укладу згідно з умовами Ризького договору 1921 р. Б. Осадчук наголошував, що остаточне утвердження принципу непорушності запобігло війні між українцями й поляками та сприяло подальшій нормалізації відносин. Із входженням Польщі до НАТО та ЄС, а також утворенням Шенгенської зони, сприйняття ролі українсько-польського кордону в баченні українського публіциста трансформується. Усунення будь-яких бар'єрів ним вважалося важливою частиною відносин між незалежними державами.

У підрозділі 2.2 *«Конструювання позитивного образу українця і поляка у суспільно-політичній діяльності Богдана Осадчука»* вказуємо на питання стану національних меншин як важливого елементу в процесі українсько-польського примирення крізь призму суспільно-політичної діяльності Б. Осадчука. Впродовж історії простежуємо асиметричність становища українців і поляків у різних державних утвореннях. Помилковою щодо української меншини слід вважати національну політику II Речі Посполитої. Її критиком виступав Б. Осадчук. Погіршив ситуацію радянський тоталітарний режим, який в соціалістичній Польщі та УРСР застосовував злочинні механізми депортацій населення, таких як операція «Вісла». Б. Осадчук як науковець намагався озвучувати вказану проблему серед міжнародної академічної спільноти.

Український публіцист вважав, що змінити ситуацію зможе тільки політика незалежних і демократичних України та Польщі, тому вітав Договір між Україною та Республікою Польща про добросусідство, дружні відносини і співробітництво від 1992 р., який закладав потрібні законодавчі механізми. Він акцентував на важливості популяризації культур та вивчення мов обох народів – української в Польщі та польської в Україні. З коментарів Б. Осадчука випливає, що національна політика обох держав у його баченні мала бути симетричною: «стільки свободи польській меншині в Україні, скільки свободи українській меншині в Польщі». Також він закликав до скасування на офіційному рівні законності операції «Вісла», відшкодування збитків постраждалим та надання їм можливості повернутися на рідні землі.

Можемо констатувати, що українсько-польські відносини внаслідок численних конфліктів отримали значний баласт негативних міфів і стереотипів. Варто підкреслити, що їх генезу Б. Осадчук відшукував ще з періоду козацьких повстань, що призвели до ослаблення та розпаду І Речі Посполитої. Надалі інструменталізація історії радянським режимом сприяла штучному нагромадженню міфів і стереотипів. Яскравими прикладами впливу пропаганди з метою погіршення українсько-польських стосунків була інсинуація з приводу участі українців у придушенні Варшавського повстання 1944 р. чи так звана «справа Оберлендера» в 1960-х рр. Подолання подібних уявлень вимагало діалогу між народами та пошуку шляхів взаєморозуміння. Б. Осадчук високо оцінив значення для справи українсько-польського примирення видання Літературним інститутом у 1959 р. антології Юрія Лавріненка «Розстріляне відродження».

Український суспільно-політичний діяч активно розвінчував негативні міфи та стереотипи, пропонував розвивати фахову дискусію стосовно історичної пам'яті, популяризувати позитивні історичні образи для покращення двосторонніх відносин. У політичній думці публіциста простежуємо механізм розв'язання проблеми: дискусії повинні були проводитися на експертному рівні серед спеціалістів та переноситися в суспільну площину шляхом популяризації напрацьованих ідей. Разом із зусиллями із захисту прав національних меншин це сприяло формуванню позитивного сприйняття українців і поляків у суспільній свідомості обох народів.

У третьому розділі *«Вплив ідей Богдана Осадчука і середовища часопису «Культура» на сучасний стан українсько-польських відносин»* розглядається включення ідей діяча української еміграції та елементів програми «Культури» в програми опозиційних сил в соціалістичній Польщі, а згодом в східну політику польської демократичної держави.

Підрозділ 3.1 *«Аналіз Богданом Осадчуком процесу встановлення стратегічного партнерства між Україною і Польщею (1989 – поч. 2000-х рр.)»* ґрунтується на політичній думці українського публіциста, що дозволяє простежити рух двосторонніх міждержавних відносин періоду незалежності до рівня стратегічного партнерства. Важливою правовою основою для них став Договір між Україною і Республікою Польща про добросусідство, дружні відносини і співробітництво 1992 р., в укладенні якого Б. Осадчук проводив аналогію з союзом Юзефа Пілсудського та Симона Петлюри в 1920 р. Остаточно закріплюється питання непорушності спільного кордону та позитивно були врегульовані відносини у сфері національних меншин. Натомість, згідно з баченням українського публіциста, так і не було реалізовано якісного підходу до побудови міцної системи безпеки у регіоні, що мала ґрунтуватися на основі українсько-польського зближення та інтеграції.

Б. Осадчук підкреслював значення для двостороннього примирення Спільної заяви Президентів України і Республіки Польща «До порозуміння і

єднання» від 21 травня 1997 р., в якій ідеться про важливість поглиблення стратегічного партнерства між обома народами, спільне прагнення до подолання складної українсько-польської історичної спадщини, акцентується на необхідності інтерпретації спільної історії фахівцями, підтримці державами розвитку української громади у Польщі та польської – в Україні.

Підрозділ 3.2 *«Українсько-польські відносини в умовах євроінтеграційних процесів та російської агресії в регіоні»* наводить аргументи, як Польща після вступу в ЄС активно сприяє євроінтеграційному поступу України. Офіційна Варшава намагається посилити українську незалежність, таким чином зміцнюючи і суверенітет власної держави. Виявом цього стали зусилля польської влади в рамках програми Східного Партнерства. Гасло «Немає незалежної Польщі без незалежної України, як незалежної України без незалежної Польщі» часто цитують політики по обидва боки кордону. Риторично вони посиляються на прометеївські ідеї в «Культурі», які зокрема ретранслював Б. Осадчук.

Водночас посилення ролі історичної політики в обох державах, що наклало відбиток на двосторонні відносини, засвідчило, що подолання вкорінених стереотипів і міфів є найскладнішим елементом у структурі процесу примирення. Політичні зміни в Польщі після 2015 р. вплинули на трансформацію суспільного сприйняття України та українців. У польський внутрішній дискурс повернувся наратив «кресів», «бандерівців». Професор Сергій Троян вказує на ефект «війн пам'яті», коли присутнє різне тлумачення і сприйняття одних і тих самих історичних подій і постатей в Україні та Польщі (що призводить до їх міфологізації чи навіть демонізації). Як зазначає польський дослідник Пшемислав Журавський вель Граєвський, оцінка антипольської акції на Волині 1943-1944 рр. як геноциду широко сприймається польською громадською думкою і наукою. Натомість інтелектуали, що аналізують сучасний стан українсько-польських відносин, відзначають, що актуалізації тематики ОУН-УПА в українській історичній політиці була не свідченням протидії Польщі, а вказувала на потребу символізації боротьби України за незалежність проти Росії. Офіційні заходи за участі президентів України і Польщі із вшанування 80-ї річниці Волинської трагедії у липні 2023 р. були покликані продемонструвати дух порозуміння щодо складних сторінок спільної історії.

У свою чергу, російсько-українська війна актуалізувала безпековий фактор у регіоні ЦСЄ. Офіційна Варшава виступає послідовним критиком російської агресії та союзником Києва, надаючи підтримку у військовій, дипломатичній та економічній сферах. Розв'язана агресором війна вкотре актуалізувала серед науковців і аналітиків інтерес до концепцій регіональної інтеграції, зокрема побудови Балто-Чорноморського союзу чи Міжмор'я, що активно відстоював у своїй публіцистиці Б. Осадчук. На значення його ідей та діяльності з налагодження двосторонніх відносин вказують на вищому

політичному рівні. «Настала пора, про яку мріяли Єжи Гедройць і Богдан Осадчук», – наголосив під час виступу у парламенті у травні 2022 р. президент України Володимир Зеленський, заявивши про остаточну «руйнацію» минулих суперечностей між обома державами та анонсувавши законопроект про надання особливого статусу польським громадянам в Україні (закон ухвалений у липні 2022 р.).

ВИСНОВКИ

У результаті дослідження відповідно до визначених мети і завдань можемо зробити наступні висновки:

1. Аналіз характеру співпраці Б. Осадчука з паризькою «Культурою» дозволяє виокремити наступні аспекти: інформаційно-агітаційну, посередницьку та публіцистичну діяльність. Перший полягав у поширенні і пропагуванні у західноєвропейських медіа важливих ідей еміграційного часопису, що стосувалися зокрема регіону ЦСЄ, інформування про видання видавничого дому «Культури»; другий – у забезпеченні зв'язків між редактором часопису та представниками української еміграції за сприяння Б. Осадчука; третій, найбільш деталізований – власне його творчий доробок як автора на сторінках «Культури» та іншої періодики.

2. Простежуємо модель українсько-польського примирення у поглядах і діяльності Б. Осадчука, що складається з наступних елементів: розробка нової системи безпеки та врегулювання проблеми кордону; формування позитивного образу українця і поляка через політику стосовно національних меншин та подолання негативних міфів і стереотипів двосторонніх відносин. Український публіцист аналізував українсько-польські відносини на різних етапах історії, не обмежуючись лише біполярним і сучасним періодом міжнародних відносин, а й охоплюючи домодерний період, коли ще не сформувалися обидва національні проекти.

3. Запропоновано узагальнену схему розуміння Б. Осадчуком місця українців і поляків у регіональних процесах в історичному континуумі: 1) характеристика стосовно часового періоду до Другої світової війни (до 1945 р.) полягала у виокремленні основних тенденцій на початкових етапах історії двосторонніх відносин; критика східної політики польських націонал-демократів у період II Речі Посполитої на противагу федералістській концепції Ю. Пілсудського; 2) період існування біполярної системи міжнародних відносин (1945-1991 рр.) – пріоритет ідеї здобуття незалежності поневоленими народами ЦСЄ; 3) сучасний період з часу розпаду соціалістичного табору та появи постсоціалістичних держав (із 1989-1991 рр.) – налагодження тісних зв'язків між українцями та поляками в різних сферах, опрацювання концепцій регіональної інтеграції на базі українсько-польського співробітництва.

Остаточне поневолення більшовиками внаслідок Другої світової війни призвели до формування у регіоні ЦСЄ тоталітарної системи, в якій Б. Осадчук виокремлював класичні колонії (внутрішня імперія), тобто неросійські республіки СРСР, та колонії нового типу – сателітні республіки ЦСЄ (зовнішня імперія). У цей період міжнародних відносин, на нашу думку, на основі аналізу текстів Б. Осадчука, можна виокремити такі фактори процесу примирення: 1) структура радянської колоніальної системи; 2) значення американської зовнішньої політики щодо регіону ЦСЄ; 3) німецький фактор; 4) політична стратегія часопису «Культура». Основною ідеєю стало здобуття незалежності народами ЦСЄ, особливий акцент у політичній лінії «Культури» відводилась українській самостійності, про що свідчить публікація Декларації в українській справі 1977 р. У підготовці документа безпосередню участь узяв Б. Осадчук.

Внаслідок розпаду СРСР і соціалістичного табору, на переконання українського публіциста, не зникали загрози російського впливу на політику вже незалежних держав. Тому це вкотре актуалізувало ідею формування нової системи регіональної безпеки довкола осі Київ-Варшава. Б. Осадчук пропагував подібні проєкти різного концептуального вираження – від ідеї Міжмор'я до Балто-Чорноморського союзу. Однак жоден аналогічний план побудови нової системи регіональної безпеки так і не був утілений на практиці.

4. Дослідники вказують на позитивні кореляції між урегулюванням питання кордонів та постконфліктним урегулюванням відносин. Вітчизняний науковець Микола Генік виокремлює чотири варіанти розв'язання проблеми українсько-польського кордону, що простежувалися у політичній думці: легітимізм, федералізація чи лібералізація, непорушність та пролонгація проблеми для розв'язання у період після отримання незалежності. Власне на сторінках паризької «Культури» публіцисти пропонували федеративну модель і модель непорушності кордонів. Уже в 1970-х рр. завдяки публіцистиці Ю. Мєрошевського остаточно утверджується концепція статус-кво, яку прийняла польська еміграція. Таким чином, програмна лінія «Культури» забезпечила перехід від «формули Риги» до «формули Ялти» у проблемі українсько-польського кордону. Хоча Б. Осадчук особисто не розробляв концепції кордонів, проте підтримав позицію еміграційного часопису, акцентуючи на її значенні для врегулювання українсько-польських відносин. Вважаємо розв'язання питання кордону першочерговим елементом у структурі процесу міжнаціонального примирення.

5. Б. Осадчук відстежував диспропорцію становища українців стосовно поляків у різні етапи історії, що надалі трансформувалася в проблему стану національних меншин. У період II Речі Посполитої помилкова національна політика польських націонал-демократів, найперше стосовно українського питання, на думку публіциста, вплинула на суттєве ослаблення польської держави та надалі її окупацію. Політична еміграція часто не враховувала минулих помилок. Сам же СРСР та соціалістична Польща вчиняли насилля

щодо національних меншин через злочинну політику депортацій, наприклад у рамках операції «Вісла» 1947 р. Б. Осадчук неодноразово порушував національне питання на майданчиках міжнародних наукових конференцій. Внутрішня національна політика незалежних України та Польщі вбачалася важливим маркером процесу примирення, тому український публіцист позитивно оцінював значення Договору між Україною та Республікою Польща про добросусідство, дружні відносини і співробітництво від 18 травня 1992 р., що закладав законодавчу основу для врегулювання відносин і у сфері меншин.

6. Подолання негативних міфів і стереотипів у міжнаціональних відносинах необхідно вважати також важливим елементом у процесі примирення. Історична спадщина українсько-польських відносин, обтяжена постійними конфліктами й навіть війнами, накладала свій відбиток у формі продукування негативних міфів і стереотипів щодо Іншого. Б. Осадчук, на нашу думку, запропонував наступні механізми їх подолання: розвиток дискусії серед компетентних істориків, яку можна окреслити як науково-фахову площину; поширення опрацьованих ідей і концепцій в суспільствах – популяризаторська площина. Для протидії негативним аспектам історії Б. Осадчук постійно відшукував і дещо ідеалізував позитивні аспекти українсько-польської співпраці, наприклад союз С. Петлюри та Ю. Пілсудського 1920 р. Загалом вважаємо процес подолання негативних міфів і стереотипів у структурі процесу примирення найскладнішим та найбільш чутливим до змін.

7. Ідеї середовища «Культури», зокрема Б. Осадчука, стали важливим елементом програм польських опозиціонерів та перших демократичних сил, що прийшли згодом до влади. Саме на незалежні держави, а не еміграцію український публіцист покладав ключові завдання врегулювання двосторонніх відносин. Він аналізував кроки незалежних України й Польщі у різних сферах, надавав політичні рекомендації. Простежуємо в публіцистиці Б. Осадчука тематичне превалювання ідеї творення регіональної системи безпеки довкола осі Київ-Варшава над ідеєю євроатлантичної інтеграції країн ЦСЄ у постсоціалістичний період. Це свідчило, на нашу думку, про його постійне перебування в парадигмі розвитку українсько-польських відносин. Цей розвиток багато в чому обумовлюється політичною конфігурацією в обох країнах, тому виокремлюємо державний рівень. Поряд з цим, завжди існує суспільний чи побутовий рівень – ставлення поляків та українців одне до одного. Після виходу українсько-польських відносин на рівень стратегічного партнерства і входження Польщі до НАТО та ЄС, вона стала для України «адвокатом» у європейських структурах. В умовах сучасної російсько-української війни відзначаємо як позитивні, так і негативні аспекти українсько-польських відносин. Попри все, російська повномасштабна агресія суттєво пришвидшила процес примирення українців і поляків, зробивши його екзистенційно важливим для обох сторін.

Політична думка Б. Осадчука та досвід його суспільно-політичної діяльності створюють основу для рекомендацій, що можуть бути актуальними і для сучасних українсько-польських відносин (розширення і пропозиція нових форматів регіональної співпраці на основі українсько-польських відносин, відновлення функціонування українсько-польського університету та Українсько-польського форуму істориків, створення українсько-польської комісії для узгодження підручників з історії, а також фонду українсько-польської культури і науки, поширення знань про діяльність середовища «Культури»).

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті в наукових фахових виданнях України:

1. Лодин П. Подолання негативних міфів і стереотипів українсько-польських відносин у політичній діяльності Богдана Осадчука. *Гілея. Історичні науки. Філософські науки. Політичні науки*. К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2015. Вип. 103, № 12. С. 347-351.

2. Лодин П. Українсько-польське партнерство в системі безпеки Центрально-Східної Європи в політичній думці Богдана Осадчука. *Прикарпатський вісник НТШ. Думка*. Івано-Франківськ, 2015. Вип. 3 (31). С. 123-131.

3. Лодин П. Співпраця Богдана Осадчука з паризькою «Культурою». *Прикарпатський вісник НТШ. Думка*. Івано-Франківськ, 2017. Вип. 5-6 (41-42). С. 126-137.

4. Лодин П. Роль Богдана Осадчука в розробці концепцій інтеграції в регіоні Центрально-Східної Європи. *Вісник Прикарпатського університету. Політологія*. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2017. Вип.11. С. 99-103. ISSN 2312- 1815. Резюме укр., англ., рос. мовами. Випуск англ. мовою.

5. Лодин П. Від Риги до Ялти: розв'язання проблеми українсько-польського кордону в публіцистиці часопису «Культура». *Вісник Прикарпатського університету. Політологія*. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2018. Вип.12. С. 221-227.

Статті в наукових періодичних виданнях інших держав:

6. Łodyn P. Kwestia wpływu idei Jerzego Giedroycia i Bohdana Osadcuka na aktualny stan pojednania polsko-ukraińskiego. *KELM. Knowledge, Education, Law, Management*. 2021. № 5 (41), vol. 1. S. 135-141. DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2021.5.1.20>.

7. Łodyn P. Yurii Lypa's Black Sea Doctrine and Intermarium According to Bohdan Osadcuk: Main Ideas and Modern Interpretations. *Trimarium. The History*

and Literature of Central and Eastern European Countries. 2023. № 3(3), S. 65-82.
<https://doi.org/10.55159/tri.2023.0103.03>.

Праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

8. Лодин П. Роль Богдана Осадчука в реалізації концепції УЛБ (Україна – Литва – Білорусь) / *Суспільні науки: проблеми та досягнення сучасних наукових досліджень: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, Україна, 4-5 грудня 2015 р.)*. Одеса: ГО «Причорноморський центр досліджень проблем суспільства», 2015. С. 122-125.

9. Лодин П. Політичний контекст «справи Оберлендера»: суть процесу та встановлення історичної правди на сторінках «Kultury». *Особистість, суспільство, політика: Матер. III Міжнар. наук.-практ. конф.* / За ред. С.Терепищого, Ю. Будник, В.Грасимовича, О.Познія. Ч.2. Люблін: WSEI, 2015. С. 119-121.

10. Lodyn P. The problem of the relationship between the Ukrainian and Russian emigration in the vision of Bohdan Osadchuk. *Warsaw East European Conference 2015. Russia and its Neighbors. Abstracts*. Bibliotheca Europae Orientalis XLIV. Parva 10. Warsaw, 2015. P. 17-18.

11. Лодин П. Основні актори процесу примирення: характеристика діяльності / *VII Національний конвент: матеріали Національного конвенту Міжнародної асоціації студентів політичної науки (Одеса, 21 – 22 квітня 2017 р.)* / за заг. ред. Я. Телешуна, Д. Яковлева. Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія», 2017. С. 191-194.

12. Лодин П. Концептуалізація простору УЛБ (Україна – Литва – Білорусь) у паризькій «Культурі» / *Політичні процеси сучасності: глобальний та регіональні виміри. Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Івано-Франківськ, 12-13 жовтня 2017 р.)*. Івано-Франківськ, 2017. С. 174-178.

13. Лодин П. Contra principium divide et impera: Богдан Осадчук і проблема національних меншин у структурі українсько-польського примирення / *Тези доповідей IV Всеукраїнської науково-практичної конференції «Національні меншини і колективна пам'ять титульних націй: дилеми (не)забуття» (м. Рівне, 30–31 березня 2017 р.)*.

14. Lodyn P. Johan Galtung as a pioneer of peace study: the main aspects of his theory. *Proceedings of IV International scientific conference «Perspective scientific research»*. Morrisville: Lulu Press, 2017. P. 230-233.

Праці, що додатково відображають результати дослідження:

15. Лодин П. Проблема прав людини і національних меншин в українсько-польських відносинах крізь призму поглядів Богдана Осадчука / *Ukraina po Rewolucji Godności. Prawa człowieka – tożsamość narodowa* / red. T. Lachowski, V.

Mazurenko. Łódź-Olsztyn: Uniwersytet Łódzki, Bookmarked Publishing & Editing, 2017. S. 203-211.

16. Lodyn P. Correspondence 1950-2000, Jerzy Giedroyc, Bohdan Osadchuk, Ed. by Bogumila Berdykhovska and Marek Zhebrovsky. Review. *Ante Portas – Security Studies*. Ostrowiec Świętokrzyski, 2020. No 2(15). P. 221-223. DOI: 10.33674/1202013.

17. Лодин П. Українсько-польське примирення в політичній думці Богдана Осадчука. *Polskie Studia. W serii «30 tomów na 30-lecie Studium» - tom No 22/30*. Warszawa: Studium Europy Wschodniej UW, 2021. S. 499-519. ISSN 2543-624.

АНОТАЦІЯ

Лодин П.З. Українсько-польське примирення у політичній діяльності Богдана Осадчука. Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата політичних наук зі спеціальності 23.00.02 – політичні інститути та процеси. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Чернівці, 2024.

Дисертаційне дослідження зосереджене на процесі українсько-польського примирення після Другої світової війни. Охоплюється весь спектр поглядів та суспільно-політичної діяльності Богдана Осадчука (1920-2011 рр.) – українського публіциста, історика, політолога, еміграційного діяча, активного прихильника українсько-польського примирення. Він систематично співпрацював з польським еміграційним часописом «Культура» редактора Єжи Гедройця, на сторінках якого формувалася програма процесу міжнаціонального примирення в регіоні. Український публіцист сприяв налагодженню контактів середовища «Культури» з українською еміграцією, поширював ідеї і концепції часопису у впливових західних ЗМІ, у період незалежності аналізував українсько-польські стосунки на сторінках вітчизняної і закордонної періодики.

Актуальність дослідження полягає в тому, що збереження миру є однією з найважливіших глобальних проблем сьогодення. Українсько-польське примирення було важливим для стабільності та безпеки у Центральній-Східній Європі. Це створювало передумови для подолання тоталітаризму, радянського поневолення, здобуття незалежності та забезпечення демократичного розвитку народів регіону. Суспільно-політична діяльність Б. Осадчука не була предметом всебічного вивчення, що обумовило предмет дослідження.

Варто зазначити, що існує спеціальна наукова дисципліна, яка досліджує процес миру в західних політичних науках. В Україні ця сфера недостатньо вивчена попри тривалу історію міжнаціональних конфліктів у регіоні. Сучасна неоімперська російська агресія проти України стимулює потребу недопущення конфліктів між українцями і поляками та зміцнення українсько-польського співробітництва. Тому суспільне, політичне і наукове значення процесів примирення зумовлює актуальність дослідження.

Ключові слова: українсько-польське примирення, українсько-польські відносини, мир, Центрально-Східна Європа, система регіональної безпеки, українсько-польський кордон, національна меншина, негативний міф, негативний стереотип.

SUMMARY

Lodyn P. Z. Ukrainian-Polish reconciliation in the political activities of Bohdan Osadchuk. Manuscript.

Thesis for obtaining a scientific degree of the PhD (Political Science) in speciality 23.00.02. – Political Institutes and Processes. Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Chernivtsi, 2024.

The present study is focused on the Ukrainian-Polish reconciliation after the World War II. It embraces the whole range of Bohdan Osadchuk's political views and activities (1920-2011). B. Osadchuk was a Ukrainian publicist, historian, political scientist, emigrant activist, and an active supporter of the Ukrainian-Polish reconciliation.

He collaborated on a regular basis with the Polish emigration periodical "Kultura" edited by Jerzy Giedroyc, where the program of the international reconciliation in the region was formed. The Ukrainian publicist helped to establish contacts between "Kultura" and Ukrainian emigrants, widely disseminated the ideas and concepts of the periodical amongst the Western media. During the period of independence, he published his analytical thoughts about the Ukrainian-Polish relations in domestic and foreign periodicals.

The importance and relevance of the research consist in the fact that peacekeeping is one of the most important global issues nowadays. The Ukrainian-Polish reconciliation was important for maintaining stability and security in Central and Eastern Europe. This created the preconditions for overcoming totalitarianism, Soviet enslavement, gaining independence and ensuring the democratic development of the peoples of the region. B. Osadchuk's political activity has not been the subject of a comprehensive study earlier. This made us to choose the subject of our research.

It should be noted that there is a special scientific discipline that studies the process of peace in Western political science. In Ukraine, this area has been insufficiently studied, despite the long history of international conflicts in the region. The current neo-imperial Russian aggression against Ukraine stimulates the need to prevent conflicts between Ukrainians and Poles and strengthen the Ukrainian-Polish cooperation. Therefore, the social, political and scientific significance of reconciliation processes determines the relevance of the study.

Summarizing the theoretical approaches to the problem, we gave a deep definition of the reconciliation concept: it is a necessary element of successful peacebuilding, which can be stimulated by the government agencies, but implemented through the civil society institutions; and this is a long-term transition from the negative (unstable, weak) to the positive (stable, strong, fair) peace. It

requires establishing mutual dialogue, accepting and agreeing both societies with the terms of a peaceful settlement, deep rethinking of bilateral relations, refusal of revenge, overcoming historical myths and negative stereotypes, mutual forgiveness, raising the culture of peace, the development of cooperation projects; and it aims at eliminating the root causes of confrontation and preventing the recurrence of bilateral conflicts.

It is meaningfully analyzed the system of political views and aspects of B. Osadchuk's social and political activities while establishing reconciliation between the Ukrainians and the Poles. The main aspects of his activities which were identified in the research include: the information and propaganda, mediation and journalism, which were primarily related to his collaboration with the periodical "Kultura". The paper examines views of the Ukrainian publicist concerning the Ukrainian-Polish relations' configuration in the structure of the regional security system during different historical periods. Despite the high potential for conflict and incidents of confrontation between Ukrainians and Poles, their cooperation could form the basis for a new system of regional security.

Although B. Osadchuk did not personally develop the concept of solving the problem of the Ukrainian-Polish border, in our opinion, the political strategy of Kultura had this element as paramount part of the reconciliation process. Therefore, during the initial years of the periodical, there were discussions on its pages about the territorial boundaries of Ukrainians and Poles. B. Osadchuk stressed that the final adoption of this principle prevented the war between both nations and contributed to the further normalization of their relations.

We consider that the issue of the national minorities' position is an important element in the process of Ukrainian-Polish reconciliation. In the communist Poland and the Ukrainian SSR, the Soviet totalitarian regime used its criminal mechanisms of population deportation as part of operations, such as the Vistula operation. The Ukrainian publicist believed that only the policies of independent and democratic Ukraine and Poland could change the situation, so he approved the 1992 Agreement between Ukraine and the Republic of Poland on Good Neighborliness, Friendly Relations and Cooperation, which established the necessary legislative mechanisms.

As a result of numerous confrontations, Ukrainian-Polish relations have received a significant load of negative myths and stereotypes. B. Osadchuk actively uncrowned the negative myths and stereotypes, proposed to develop an expert discussion concerning historical memory. Along with efforts to protect the rights of national minorities, such activities contributed to constructing a positive image of Ukrainians and Poles in the public consciousness of both nations.

Much attention is given to the influence of B. Osadchuk's ideas and the environment of the journal "Kultura" on the nature of relations between independent Ukraine and Poland. His analysis enables to trace the evolution of the Ukrainian-Polish relations during the period of independence to the level of strategic partnership. The issue of border settlement is finally consolidated and relations in the

field of national minorities are positively regulated. However, according to B. Osadchuk's vision, a qualitative approach to build a strong security system in the region based on the Ukrainian-Polish rapprochement and further integration was not implemented.

Since international reconciliation is a complex and lengthy process, the results of the study make it possible to trace a generalized model of the Ukrainian-Polish reconciliation, based on the ideas of B. Osadchuk, which includes the configurations of Ukrainian-Polish relations in the regional security system in Central and Eastern Europe, following the principle of the inviolability of the Ukrainian-Polish border, the ways and mechanisms of settlement of national minorities issues, the examples of debunking negative myths and stereotypes in bilateral relations.

Poland actively promotes Ukraine's European integration progress and provides it with the all-round support in counteracting the current Russian aggression. Recommendations have been provided for steps to improve bilateral relations according to the views of B. Osadchuk. The practical value of the obtained results is that the provisions and conclusions of the thesis can be used for further research of the scientific issues of peace and reconciliation, history and the current state of Ukrainian-Polish relations.

Keywords: Ukrainian-Polish reconciliation, Ukrainian-Polish relations, peace, Central and Eastern Europe, regional security system, Ukrainian-Polish border, national minority, negative myth, negative stereotype.

Підписано до друку 12.11.2024. Папір офсетний. Формат 60х84/16.
Ум. друк. арк. 0,9. Зам. № 32. Тираж 100 прим.
Виготівник: ПБКФ «Технодрук»
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №1841 від 10.06.2004 р.
58000, м. Чернівці, вул. І. Франка, 20, оф.18, тел. (0372) 55-05-85

